

Гурняк Дмитро
студент 2 СТН курсу
спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник: **Печенюк А.В.**,
к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи, страхування та
електронних платіжних систем,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННИХ ПЛАТЕЖІВ НБУ

Система електронних платежів Національного банку (СЕП) – державна банківська платіжна система, що забезпечує проведення міжбанківського переказу через рахунки, відкриті в Національному банку України.

СЕП забезпечує здійснення розрахунків у межах України між банками як за дорученнями клієнтів банків, так і за зобов'язаннями банків та інших учасників системи. У СЕП виконуються міжбанківські перекази у файловому режимі та в режимі реального часу. Здійснення учасником початкових платежів у файловому режимі є обов'язковим, а в режимі реального часу – за його вибором. Крім того, учасник системи, який працює в СЕП у файловому режимі, має забезпечити приймання платежів, відправлених на його адресу іншими учасниками СЕП у режимі реального часу.

У файловому режимі обмін міжбанківськими електронними розрахунковими документами здійснюється шляхом приймання-передавання документів, згрупованих у файли. Тривалість технологічного циклу становить 15-20 хвилин. Кошти списуються з технічного рахунку учасника СЕП у момент приймання початкових платежів до Центру оброблення СЕП та зараховуються на технічний рахунок учасника-отримувача у момент надходження до Центру оброблення СЕП квитанції про успішне приймання файлу платежів у відповідь.

У режимі реального часу кошти списуються з технічного рахунку учасника СЕП-платника і зараховуються на рахунок учасника-отримувача одночасно.

СЕП приймає початкові платежі від учасника системи в межах поточного значення його технічного рахунку. У СЕП немає пріоритетів оброблення платежів, крім черговості їх надходження.

СЕП визнана системно важливою платіжною системою в Україні. Системна важливість СЕП обумовлена тим, що вона забезпечує здійснення 97% міжбанківських переказів у національній валюті в межах України.

СЕП є системою класу RTGS.

Базовим законом, що визначає загальні засади функціонування платіжних систем в Україні та загальний порядок проведення переказу коштів у межах України, є Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні».

Цим Законом СЕП визначено державною системою міжбанківських розрахунків, а Національний банк України – платіжною організацією та розрахунковим банком СЕП.

Порядок функціонування СЕП визначається Національним банком України.

СЕП створено в [1993](#) році. Перші платежі через СЕП пройшли 5 січня 1993 року. З 01 січня 1994 року в Україні повністю скасовані паперові та телеграфні авізо у міжбанківських розрахунках.

Журнали реєстрації надходжень електронної пошти дають інформацію про шлях та час проходження електронного платіжного документа від однієї банківської установи до іншої через усі пункти мережі телекомунікації СЕП.

Апаратні та програмні засоби шифрування, які надаються Службою захисту інформації НБУ, дістали позитивну експертну оцінку Служби безпеки України та рекомендовані для застосування з дотриманням деяких організаційних та технологічних запобіжних заходів.

Додатково для захисту інформації в СЕП використовуються апаратні засоби шифрування в каналах телекомунікаційного зв'язку – апаратура захисту банківських даних (АЗБД). Ця апаратура забезпечує гарантований захист банківських електронних повідомлень від перехоплення, підроблення та викривлення їх унаслідок зовнішнього впливу, підтримує абсолютну достовірність повідомлень, використовуючи електронні картки як носії ключової

інформації. Ці засоби захисту «прозорі» для телекомунікаційних систем, сумісні зі стандартними протоколами зв'язку та працюють в автоматичному режимі.

Список використаних джерел

1. Аналіз платіжного ландшафту України. URL: <https://news.dtkr.ua/finance/bank-system/53729>.
2. Вісник Національного банку України. URL: <https://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=46272>
3. Лапко Н.О. Система електронних платежів НБУ в 2010 році. Вісник Національного банку України. 2011. 33 с. 227 Гроші, фінанси і кредит.
4. Некрасенко Л.А., Смолянська О.Ю. Сучасний стан та перспективи розвитку безготівкових платіжних інструментів в Україні. Вісник НТУ «ХПІ». 2014. 134 с.
5. Річний звіт 2016. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=49064031>.